

UNIVERSITY GOCE DELCEV – STIP
FACULTY OF LAW

STUDENT'S
SOCIAL
SCIENCE
JOURNAL

YEAR 2018, ISSUE NUMBER 4

**STUDENT'S SOCIAL SCIENCE JOURNAL
FACULTY OF LAW
UNIVERSITY GOCE DELCEV – STIP**

**Year 2017, Issue Number 4
ISSN 2545-4021**

Publisher:

prof. Jovan Ananiev, Ph.D

Editorial Board

prof. Blažo Boev, Ph.D

prof. Liljana Gudeva – Koleva, Ph.D

Risto Kostruranov, LL.M

prof. Jovan Ananiev, Ph.D

Ass. Prof. Ana Nikodinovska Krstevska, Ph.D

International Editorial Board

Ivan Ilic

Faculty of Law, University in Nis, Serbia

Agim Nuhiu

Faculty of Law, State University of Tetovo, Macedonia

Dunja Duić

Faculty of Law in Osijek, Croatia

Olga Koshevaliska

Assistant professor at the Faculty of Law
Goce Delchev University in Shtip, Macedonia

Elena Maksimova

Teaching assistant at the Faculty of Law,
Goce Delchev University in Shtip, Macedonia

Ana Nikodinovska Krstevska

Assistant professor at Faculty of Law,
Goce Delcev University in Shtip, Macedonia

Olga Sidenko

Senior lecturer in political science at Voronezh state University,

Lecturer at Voronezh State University, Russia

Dimitar Apasiev

Assistant professor at the Faculty of Law,
University Goce Delcev – Shtip, Macedonia

Andon Majhoshev

Assistant professor at the Faculty of Law,
University Goce Delcev – Shtip, Macedonia

Darya Scheglova,

Senior lecturer in political science at Voronezh state University,

Lecturer at Voronezh State University, Russia

Boryana Aleksandrova

Sofia University “St. Kliment Ohridski”, Bulgaria;

Faculty of Law, Department for International Law and International Relations, Bulgaria
Giorgia Bevilacqua
National Research Council, Institute for Research on Innovation and Services for Development “, Italy
Nives Mazur Kumrić
Faculty of Law, University of Liège, Belgium

Editorial Staff

Ass. Prof. Ana Nikodinovska Krstevska, Ph. D
Ass. Elena Maksimova, LL.M.
Elena Trajkovska, Student
Kire Ivanov, Student

Editor in chief

Ass. Prof. Ana Nikodinovska Krstevska, Ph. D

Language editor

Danica Gavrilovska-Atanasovska
(Macedonian language)

Technical editor

Slave Dimitrov
Blagoj Mihov

Address of the Editorial office

University Goce Delcev – Stip
Faculty of Law
ul.”Krstev Misirkov” BB PO.BOX 201
PO. Box 201, 2000 Stip
Republic of Macedonia

СОДРЖИНА:

АТАНАСОВСКА Невенка, *ПРАВНАТА ИНФОРМАТИКА И НЕЈЗИНАТА ПРИМЕНА*.....стр.5

БОГДАНОВА-СМИЛЕВСКА Билјана, *КРИВИЧНО-ПРАВНА ОДРЕДЕНОСТ НА ЗЛОУПОТРЕБАТА НА ДРОГА ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА*.....стр.11

БОЖИНОВСКА Елица, *АКРЕДИТИВОТ КАКО БАНКАРСКИ ИНСТРУМЕНТ ВО МЕЃУНАРОДНИОТ ПРОМЕТ НА СТОКИ И УСЛУГИ*.....стр.23

ГОЦИРОВ Кирил, *ЕВРОПЕИЗАЦИЈАТА НА ЗАПАДЕН БАЛКАН*.....стр.31

ЗАХОВА Цветанка, *ОДГОВОРНОСТ НА ПРЕВОЗНИКОТ ВО МЕЃУНАРОДНИОТ ПРЕВОЗ НА СТОКА*.....стр.37

ИЛИЕВА Ивана, *ПОИМОТ РЕОРГАНИЗАЦИЈА И ПЛАН ЗА РЕОРГАНИЗАЦИЈА ВО СТЕЧАЈНА ПОСТАПКА ВО ПРАВОТО НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА*.....стр.47

МИЦЕВСКА Каролина, *ОДНОСИТЕ СО ЈАВНОСТА И ВЛИЈАНИЕТО ВРЗ ЈАВНОТО МИСЛЕЊЕ*.....стр.55

МЛАДЕНОВА Ева, *АНАЛИЗА НА МАКЕДОНСКИТЕ БЕРЗАНСКИ ИНДЕКСИ МБИ10 И ОМБ СО ПОСЕБЕН ПРЕГЛЕД НА 2016 ГОДИНА*.....стр.63

РИБАРЕВ Симеон, *ОБВРСКИТЕ НА ИЗВЕДУВАЧОТ КАЈ ДОГОВОР ЗА ГРАДЕЊЕ СПОРЕД МАКЕДОНСКОТО ПРАВО*.....стр.73

СТОЈАНОВА Жаклина, *ПОЛОЖБА НА СТРАНСКИТЕ РАБОТНИЦИ, МИГРАНТИТЕ И ЛИЦАТА БЕЗ ДРЖАВЈАНСТВО СПОРЕД МАКЕДОНСКОТО НАЦИОНАЛНО ПРАВО*.....стр.83

ХРИСТОВ Павле, *НАДВОРЕШНА ПОЛИТИКА НА ЕВРОПСКАТА УНИЈА КОН РЕПУБЛИКА ТУРЦИЈА*.....стр.91

СЕКЦИЈА ПОСВЕТЕНА НА АНТИДИСКРИМИНАЦИЈА, ПРЕВЕНЦИЈА НА ГОВОР ОД ОМРАЗА И КРИМИНАЛ ОД ОМРАЗА.....стр.99

АМЕДОВ Абдуљ, *ДИСКРИМИНАЦИЈА ВРЗ ОСНОВА НА НАЦИОНАЛНА ПРИПАДНОСТ*.....стр.101

БОЖИНОВСКА Елица, *ПРАВО НА АБОРТУС И ЗАКОНСКИТЕ ПРОЦЕДУРИ ПРИ ОСТВАРУВАЊЕ НА ОВА ПРАВО*.....стр.105

ЗАХОВА Цветанка и КОСТУРАНОВА Ана, *ГОВОРОТ НА ОМРАЗА ВО ЈАВНИОТ ДИСКУРС И НИВОТО НА НЕГОВА ТОЛЕРАНЦИЈА ВО МАКЕДОНСКОТО ОПШТЕСТВО*.....стр.111

ЈОВАНОВА Душица, <i>ГОВОР НА ОМРАЗА И МЕДИУМИ</i>	стр.117
КАРОВА Марина, <i>ЗАБРАНАТА ЗА ТОРТУРА НА МЕЃУНАРОДНА И НАЦИОНАЛНА СЦЕНА</i>	стр.121
МАРИНКОВА Марија, <i>ГОВОР НА ОМРАЗА И МЕДИУМИ</i>	стр.129
МИТРОВИЌ Давид, <i>НЕЗАВИСНОСТ НА СУДСТВОТО КАКО ЗНАЧАЕН ПОСТУЛАТ ВРЗ КОЈ СЕ ЗАСНОВА ВЛАДЕЕЊЕ НА ПРАВОТО</i>	стр.153
НИКОЛОВ Иван и КАРОВА Марина, <i>СЛОБОДА НА ИЗРАЗУВАЊЕ ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА</i>	стр.159
НИКОЛОВ Иван, <i>КРИМИНАЛ ОД ОМРАЗА И МАРГИНАЛИЗИРАНИ ГРУПИ</i>	стр.163
РАЈЧИНОСКИ Ѓорѓи, <i>ПОЛИТИЧКА ДИСКРИМИНАЦИЈА СО ОСВРТ НА ПОЛИТИЧКАТА ДИСКРИМИНАЦИЈА ВО РАБОТНИТЕ ОДНОСИ ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА</i>	стр.169
РИСТОВСКА Венета, <i>ПРИПАДНОСТА КОН ЕТНИЧКИТЕ ЗАЕДНИЦИ И ВЕРСКИТЕ УБЕДУВАЊА КАКО ОСНОВИ ЗА ДИСКРИМИНАЦИЈА ВО РАБОТНИТЕ ОДНОСИ</i>	стр.177
СТЕПАНОВСКА Моника, <i>РАСА, БОЈА НА КОЖА И ЕТНИЧКА ПРИПАДНОСТ – ДОМИНАНТНИ ОСНОВИ ЗА ДИСКРИМИНАЦИЈА</i>	стр.183
ТОМЧЕВСКА Симона, <i>ДИСКРИМИНАЦИЈА БАЗИРАНА ВРЗ ПОЛ</i>	стр.189
ТРАЈКОВА Александра, <i>РОДОВА РАМНОПРАВНОСТ И ДИСКРИМИНАЦИЈА НА ЖЕНАТА</i>	стр.195
ЧЕСТОЈНОВА Пепица, <i>ДИСКРИМИНАЦИЈА ВРЗ ОСНОВА НА ЕТНИЧКО ПОТЕКЛО</i>	стр.199

НЕЗАВИСНОСТ НА СУДСТВОТО КАКО ЗНАЧАЕН ПОСТУЛАТ ВРЗ КОЈ СЕ ЗАСНОВА ВЛАДЕЕЊЕ НА ПРАВОТО

Апстракт: Можеме да кажеме дека идејата за владеење на правото потекнува уште од антиката, од времето на Солоновите закони. Тој прв ја воспоставил еднаквоста на граѓаните пред законот (isonomia). Како Перикле така и Платон се залагале за владеење на законите, а не за владеење на луѓето, откако Платон сфатил дека не постојат толку умни и непристрасни филозофи. Сепак владеење на правото и правна држава се два различни поими. Владеењето на правото е природно право кое корелира со човековите права и слободи, за разлика од поимот правна држава кој се заснова врз позитивното право. Владеењето на правото се јавува како облик на слобода на човекот, а не како облик за нејзино ограничување. Се заснова врз неколку постулати но еден постулат овде ќе го издвоиме како најзначаен, а тој е постоење на независно судство. Неопходна и неизбежна потреба на владеење на правото е независното судство. Судиите мора да бидат сигурни и добро платени, така што ќе можат да го применуваат правото без страв. Независната положба на судијата е загарантирана со Уставот, домашните закони и меѓународните договори ратификувани со Уставот. Правото на граѓанинот да му суди независен и непристрасен судија претставува гаранција на општеството дека судската власт ја исполнува должноста што ѝ е доверена со Уставот и дека тоа право на граѓанинот е подигнато на највисоко ниво, со неговото гарантирање и доследна примена на голем број декларации, конвенции и останати меѓународни документи. Но сепак, главно е да дознаеме дали извршната власт и политичките партии имаат овде свој удел и вршат притисок.

Клучни зборови: *независност, судство, право, правда, непристрасност.*

MITROVIK David

INDEPENDENCE OF JUDICIARY AS AN IMPORTANT POSTULATE IN BASE OF WHICH IS FOUNDED THE RULE OF LAW

Abstract: It can be stated that the idea of the rule of law originates from ancient times, dating back to the period of Solon's laws. He was the first to establish equality of the citizens under the law (isonomia). Pericles as well as Plato advocated the rule of law instead the rule of people after Plato's conclusion that there are no smart and impartial philosophers. However, the rule of law and the state of law are two different terms. The rule of law is a natural law which correlates with human rights and liberties, opposed the term state of law which is based on positive law. The rule of law is a form of the freedom of the people and not it's restriction. It is based on a few postulates one of which will be emphasized as the most important – the presence of an independent judiciary. Judges have to be secure and well paid so that they can enforce the law without fear. The independence of the judge is protected by the Constitution, national law and international agreements ratified by the Constitution. The right of the citizen to be judged by an independent and impartial judge serves as a guarantee to society that the judiciary fulfills its duty given by the Constitution and that this right is raised to the highest level being guaranteed and consistently used by various declarations, conventions and other international documents. However, it is crucial to conclude whether executive authority and political parties are able influence and exert pressure on it.

Key words: *independence, judiciary, law, justice, impartiality.*

Поимот владеење на правото првпат е забележан во Англија, во 17 век, и со овој поим се означувало еднаквост пред законот на сите граѓани. Овој поим се однесува на содржините на уставот и законите и е во врска со човековите права и слободи. Исто така, владеењето на правото е поим кој повеќе го нагласува граѓанинот во однос на државната власт, иако овој поим се однесува и на постоењето на ограничена власт, власт која се наоѓа под постојана контрола на судската власт. За да постои владеење на правото сите граѓани треба да имаат правна сигурност, односно да постојат правни гаранции за заштита на правото во случај на повреда на истото. Потребно е постоење на неколку основни постулати за да може да зборуваме дека во една држава постои владеење на правото. Тоа се: „прво, примарно значење на човековите слободи и права; второ, постоење на ограничена државна власт; трето, поделба на власта на законодавна, извршна и судска; четврто, постоење на независно судство и петто, правна сигурност на човекот и граѓанинот. Вистинско владеење на правото ќе имаме кога ќе создадеме политички систем кој ќе има граѓанска душа, систем во кој ќе владее правичноста и праведноста, односно систем во кој ќе владее слободната индивидуа. Во никој случај не можеме да се говориме за владеењето на правото и заштита и почитување на човековите права без притоа да се потенцира неопходноста за независно судство. Поради тоа највисок гарант за заштитата на владеењето на правото и гарант и чувар на човековите права и слободи утврдени со Уставот и меѓународните документи се судовите и судиите како носители на судската власт.

Владеењето на правото е, всушност, поим-камелеон, отворен концепт кој е предмет на постојана дебата и кој може да се дефинира тргнувајќи од различни пристапи. Постојат дефиниции на владеење на правото во смисла на вредностите на кои теба да им служи (како што е правилото дека мора да постои правна основа за секоја активност со која се ограничуваат човековите права) или во смисла на институциите (судови, парламенти...) кои се должни да го заштитуваат или во смисла на постапките кои овие институции ги користат за таа цел (*habeas corpus*, учество на порота во судењето). Во овие различни значења владеењето на правото вклучува внатрешна моралност на правото, суперматерија на правото еднаквоста пред законот, гарантирање на човековите права, а го исклучува арбитрерното владеење. Во најопшта смисла владеењето на правото како ограничување и контролирање на политичката власт може да се изедначи со конституционализмот. Но тие не се исти. Покрај неговата комплексност, владеењето на правото е потесен принцип. Да се елаборира содржината на владеењето на правото значи да се истражуваат правните основи на конституционализмот во релација со политичките институции. Владеењето на правото отвора суштински прашања во конституционализмот. За поставување на основите на владеењето на правото се истакнал *Albert Venn Dicey*. Неговото сфаќање се заснова на три премиси:

- непостоење на арбитрерна власт - ниеден човек не е над законот и никој не смее да биде казнет освен за кршење на законот што го утврдува редовен суд;
- еднаквост пред законот - секој човек е подведен под законот и надлежноста на редовните судови.
- устав, кој го создаваат судиите.

Во последниве неколку години сме сведоци дека во Република Македонија се оспорува правниот карактер на правото, односно неговата валидност. Имено, ставањето на правото како штиш за заштита на поединечни, а не на општествени интереси е груба злоупотреба и кршење на самата идеја за владеење на правото! Всушност, примарната смисла на владеењето на правото е заштитување и обезбедување токму на тоа право. Затоа и се воспоставуваат граници, брани, бариери кај сите државни активности во корист на слобода на граѓанинот. Јавните служби мора да дејствуваат само доколку за тоа им е дадена надлежност, а таа надлежност едноставно не можат да си ја препишат. Уставот или законот мора тоа да им го пренесат на нив. Во таа смисла владеењето на правото секогаш претставува законска и уставна држава. Обврзувајќи се кон правото,

државниот авторитет ја обезбедува слободата на граѓанинот, во која може да дојде до мешање само врз основа на законско овластување, а такво нешто можат да донесат само претставници на народот преку уставно утврдена формална постапка. За почитување на граѓанинот постои независно судство. Затоа поделбата на власт, дефинирана од Монтеѕкје како начело дека власта ја ограничува власта (*le pouvoir arrete le pouvoir*) и владеењето на правото се неделиви едно од друго. Државата што ги почитува принципите може да се нарече држава во која владее правото, наспроти партиска и полициска држава или пак држава на своеволие. Во таквата држава судијата со своето дејствување не подлежи на никакви наредби и му служи на законот и правото. Токму затоа независните судии создаваат независно судство. Тоа е можно само кога судиите уживаат монопол во самото судство. Меѓутоа такво нешто не постои кога покрај судската одлука за ослободување, ослободеното лице повторно е притворено од полицијата. Со такво однесување власта практично си припишува сопствена кривична власт покрај судството.

Но за да функционира едно судство, независно и самостојно, не се потребни само цели и намери, туку и луѓе, материјални средства и други претпоставки. Материјалните средства не се само зградите и платите туку и вложувањето во луѓето, во нивното знаење, надградување на успехот и санкции за неработењето и неуспехот. Луѓето кои работат во судството не се наоѓаат таму случајно, туку се едуцираат за тоа, мотивираат, развиваат и надградуваат. Тие се професионалци... или би требало да бидат. Владеењето на човекот, а не на правото, за жал, е перманентна традиција во Република Македонија. Ограничениот криминал и корупцијата беа и сè уште се на сцената на политичкиот живот. Принципот на правото е еродиран. Затоа, Република Македонија прво треба да почне да гради свест за човековите права и силно јавно мислење кое ќе ги поддржува вредностите на правото и владеењето на правото, а потоа треба и да ги унапредува техниките за унапредување на човековите права. Техники кои имаат потенцијал да создадат зголемен ризик за оние кои се обидуваат да ги кршат човековите права и зголемени можности, за да се чуе гласот на оние кои се грижат за човековите права.

Сè додека не постигне состојба на заштита на загарантираните права на граѓаните, на контрола и ограничување на власта, односно не се постигне еден меѓусебен респект меѓу власта и граѓаните како што вели Л. Брејшир „со посредство на законите“, сè дотогаш не можеме да зборуваме „за општество со цврста вкоренета традиција на владеење на правото и кое е подготвено да се бори за вредностите вградени во системот“. Независниот и непристрасниот судија претставува гаранција на општеството дека судската власт ја исполнува должноста што ѝ е доверена со Уставот и дека тоа право на граѓанинот е подигнато на највисоко ниво, со неговото гарантирање и доследна примена на Универзалната декларација за човекови права, Европската конвенција за човекови права, како и со сите други документи на Советот на Европа. Овие документи претставуваат широка платформа и извор на правни норми, за уставно и законско уредување на принципите на независност на судството и судијата. Тие дозволуваат да се имаат предвид реалните услови во секоја држава и даваат правец и ориентација за унапредување на процесите за изградба на елементите на судската власт, со можност за што пошироко прифаќање на институционалните принципи за независно судство.

Остварување на правото на правично судење преку независно, непристрасно и стручно судство е основа на владеењето на правото во секоја модерна демократска држава. Од секоја држава која тежнее кон тоа, оправдано се очекува да стори сè за обезбедување на она што го препорачуваат меѓународните инструменти. Државата треба да го организира својот политички и правен систем на таков начин што независноста и непристрасноста во судството ќе ја поттикнува и ќе овозможи таа доверба да се реализира. Независноста на судството државата ја обезбедува преку изборот на судиите, а изборот мора да задоволи одредени меѓународните критериуми кои ќе ги преточи во свои национални. Обврска и одговорност на секоја држава е да продуцира закони, во поширока смисла на зборот, кои се база за избор на квалитетни судии. Затоа, Судскиот совет е/треба да биде самостоен и независен орган на судството, кој ја обезбедува и гарантира самостојноста и независноста на судската власт, преку остварување на своите функции согласно со Уставот и законите. Независноста на судството како институција се огледа во неговата

независност и самостојност, во однос на органите на законодавната и извршната власт, но и во однос на политичките партии, државните и сите други институции, центри на моќ, јавно мислење и во однос на сите други извори на можни притисоци. Состојбата на судската независност во една земја не се одредува само со законите кои се однесуваат на ова прашање. Таа е резултат на почитувањето на независноста на судството во праксата, на условите и на околностите под кои се спроведува правдата. Судиите не се независни само затоа што законот тоа го вели. Тие пресудуваат врз основа на законот и фактите, само доколку се чувствуваат сигурни и добро заштитени од обидите за влијание при нивното одлучување. Независноста на судијата како личност се огледа во неговата решеност да ја брани независноста и самостојноста на судството и секогаш да суди по закон, во сите случаи и во секоја пригода, без оглед на последиците. Оттука, перцепцијата на судиите за нивната независност е исто толку суштинска за независноста на судството, колку што е и правната рамка.

Независната положба на судијата е загарантирана со Уставот, овде се и домашните закони и меѓународните договори ратификувани со Уставот, кои обезбедуваат: објективни постапки на избор и разрешување, неограничен мандат, непроменливост и неподвижност, имунитет и плата што гарантира сигурна, самостојна и независна материјална и социјална положба и др. Судската власт е константно една од главните забелешки во извештаите на Европската Унија во однос на справувањето со реформите во Македонија. Ендемскиот проблем на македонското судство останува политичкото влијание врз судовите и судиите. Недоволната делотворност на инструментите и механизмите на независното судство е идентификувано како главен проблем од мнозинството на судии. Мнозина од судиите го перципираат Судскиот совет како пристрасен и нетранспарентен орган кој е под директно политичко влијание. Сите принципи и стандарди, кои се однесуваат на независноста и самостојноста на судството и судиите, не секогаш се применуваат во практиката и не доследно од сите и во сите сегменти. За да може да се отстранат ваквите неповолни состојби во остварувањето на независноста и самостојноста на судството и судиите, потребно е и понатаму да се продолжи со развивање и примена на институционалните гаранции.

Меѓутоа, сето ова нема да даде резултат, доколку не настанат промени во свеста и однесувањето на судиите и доколку тие самите не се изборат за своето место и улога во општеството, преку доследна и практична примена на гаранциите за независност, самостојност и непристрасност. Желбата за политичка инструментализација на судството е неминовна карактеристика за секоја власт, во сите општества, па исклучок не може да биде ни власта во Република Македонија. Секогаш носителите на политичката моќ и влијание, а посебно претензиите на извршната власт, биле и секогаш се насочени кон тоа да судството го држат под своја контрола, погодно за да можат во секој момент да го ефектуираат таквото влијание. Извршната власт и партиите и покрај декларативните заложби за независно судство секогаш се склони да вршат непримерни упади во функционирањето на судската власт и во донесувањето на одлуките од страна на судиите. Каква би била таа извршна власт која не би сакала судството да го држи под постојана зависност.

Ова е онаа видлива надворешна контрола кога се прави обид истата да се легализира и која се огледа преку предлагањето на законите кои се однесуваат на судството. Покрај извршната власт, желба за контрола врз судството имаат и политичките партии кои се на власт, како и претставниците на бизнис секторот близок до власта секако. Меѓутоа, многу поопасни се притисоците и интервенциите што доаѓаат од претставниците на судството – внатрешните притисоци и влијанија. Овде мислам на притисоците од претседателите на судовите, судиите од повисоките судови, колеги судии и администрацијата. Овие притисоци се многу посуптилни бидејќи не се експонирани и се неприметни за јавноста. За жал, уште во 2008 година ЗСРМ донесе круцијални заклучоци кои ја покажуваат таа црна страна на судството. Едни од главните заклучоци на оваа тема беа дека судиите и јавните обвинители при нивната работа се соочуваат со различни притисоци кои влијаат на нивната независност во одлучувањето. Овие притисоци доаѓаат од нивни колеги од повисок ранг, полицијата, државни функционери, партиски активисти, медиумите (преку начинот на известување за одредени притворски предмети) итн. Тие

чувствуваат потреба од поголема заштита во извршувањето на нивната функција и непристрасност во вршењето на правосудната функција од страна на нивните професионални здруженија. Преку одредени анализи и истражувања доаѓаат до фрапантни податоци. Од анкетираниите судии 19% од нив укажале на тоа дека судиите во нивниот суд „во голема мерка“ се соочуваат со притисоци од страна на претставници на извршната власт (како на пример Владата, Министерството за правда, Министерството за внатрешни работи). Речиси една четвртина од судиите сметаат дека судиите во судот во кој тие работат не се независни во одлучувањето, ова значи дека речиси секој четврти судија не верува во независноста на судството во оваа земја.

Дополнително, големо мнозинство од испитаниците во истражувањето (70%) веруваат дека изборот на членови на Судскиот совет е пристрасен. Резимирајќи ги резултатите може да се заклучи дека мнозинството анкетирани судии сметаат дека судиите во земјата се избираат и разрешуваат согласно постапки кои се спроведуваат од страна на тело кое се смета за пристрасно. Степенот на доверба која ја имаат граѓаните во судовите е на многу ниско ниво.

Најзначајните проблеми со човековите права произлегуваат од значајното ниво на корупција и од неуспехот на властите целосно да го почитуваат владеењето на правото, вклучително со продолжувањето на ограничувањето на медиумските слободи, мешање во судството и селективно обвинување. Политичкото мешање, неефикасноста, фаворитизмот кон добро поставени личности, долгите процеси, кршењето на правото на јавно судење и корупција го карактеризираат судскиот систем. Владеењето на правото, според член 8 од Уставот, е една од темелните вредности на уставниот поредок на Република Македонија. Но, колку во нашата држава владее овој принцип на модерниот конституционализам е знак прашање! Правото мора да биде почитувано од страна на сите граѓани на една држава и да важи за сите подеднакво, бидејќи селективното почитување и селективната примена на правото го изобличуваат неговиот дух и идеал. Правораздавањето мора да се применува на сите граѓани еднакво, бидејќи сите ние сме еднакви пред Уставот и законите.

Сепак, повеќе од очигледно е дека не сме сите рамноправни, односно дека некои се поеднакви од еднаквите. А кога тоа се случува не можеме повеќе да зборуваме и да веруваме во правото. Велат дека независноста на судството и непристрасноста при донесувањето на судските одлуки има посебна улога во афирмацијата на владеењето на правото од проста причина – заради остварување на можноста за обезбедување на правна сигурност и законитост, а со тоа и поефикасно и подобро остварување на правниот поредок. Во Македонија постојат монтирани судски случаи, нарочани судски пресуди, нееднаков судски третман, нееднаквост пред законите и Уставот, неправичност. Која правда, кое владеење на право, каква правна држава?!

Користена литература

- Светомир Шкарик и Гордана Силјановска-Давкова (2007). Уставно право (второ издание). Скопје; Култура.
- Светомир Шкарик (2015). Уставно право (осмо издание). Скопје; Култура.
- Светомир Шкарик (2014). Научно толкување - Устав на Република Македонија. Скопје; Култура.
- Организација за безбедност и соработка во Европа. Независност на судството - Правна анализа. Декември 2009; www.osce.org
- Артан Садику (2013). Механизми и инструменти за независно судство. Скопје. Институт за човекови права (2014). Анализа на независноста на Судскиот совет на Република Македонија.
- Илија Јованов (2014). Предизвиците на слободата, правната држава и владеењето на правото. Gordana Siljanovska-Davkova (2006). Democracy and Globalization – between Rule of Law and Rule of Men, Правни живот, бр. 12, том 4.
- Тасева Викторија (2014). Предизвиците на слободата, правната држава и владеењето на правото. www.pravdiko.mk